

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผลของการวิจัย

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การทำการเกษตรในประเทศไทยมีความสำคัญต่อสถานะเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงมาก ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมีอาชีพทำการเกษตรอยู่ รายได้ส่วนใหญ่ของประเทศมาจากการทำการเกษตร มีการส่งออกผลิตภัณฑ์และวัตถุดิบทางการเกษตรเป็นหลัก ซึ่งมีผลต่อสถานะเศรษฐกิจประเทศ การพัฒนาการเกษตรจึงมีส่วนที่ทำให้คนส่วนใหญ่ของประเทศมีรายได้เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพของชีวิตดีขึ้น

การเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนหนึ่งของการทำเกษตร โดยเฉพาะการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำรายได้ดีให้แก่เกษตรกร เกษตรกรมีกำไรจากการผลิตน้ำนมดิบ อีกทั้งผลิตภัณฑ์นม ยังเป็นอาหารที่มีความสำคัญมาก เพราะนมเป็นอาหารธรรมชาติที่มีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ มีความสำคัญต่อสุขภาพของคนมาก โดยเฉพาะในเด็กทารกที่อยู่ในสภาวะปัจจุบันแม่ต้องมีการทำงานนอกบ้าน นมโคจึงมีส่วนสำคัญมากในการทดแทนน้ำนมแม่ ซึ่งน้ำนมโคมีสารอาหารใกล้เคียงกับน้ำนมคนมากที่สุด และมีการนำมาใช้ในการเลี้ยงทารกมากที่สุด ส่วนคนในวัยทั่วไปหรือแม้กระทั่งคนไข้ นมเป็นอาหารที่มีประโยชน์และสามารถทำการย่อยในร่างกายคนได้ทันที มีประโยชน์ต่อสุขภาพของคนเป็นอย่างมาก (กลุ่มงานเศรษฐกิจการปศุสัตว์, 2539 อ้างโดย ณรงค์ศักดิ์และคณะ, 2541 : 25) กล่าวว่าการเลี้ยงโคนมยังเป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อเกษตรกรไทยและประเทศชาติ เพราะพบว่ามีตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 – 2539 ประเทศไทยสามารถผลิตน้ำนมดิบได้ รวมกันถึง 1,578,238 ตัน ซึ่งถ้าคิดราคาน้ำนมดิบเฉลี่ยที่ 8.1 บาทต่อกิโลกรัม จะก่อให้เกิดรายได้ถึง 12,783.7 ล้านบาท ซึ่งถ้าคิดเป็นมูลค่าของผลิตภัณฑ์นมที่ต้องนำเข้าแล้วจะลดการนำเข้าได้ถึง 10,806.83 ล้านบาท คิดราคามันเนยที่ 49.03 บาท และ 48.61 บาท ตามลำดับ ทำให้เห็นว่าการเลี้ยงโคนมก็เป็นอาชีพหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติเช่นกัน จึงควรที่จะมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการเลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้น แต่พบว่ายังมีปัญหาด้านการดำเนินงาน หากเป็นฟาร์มเฉพาะเกษตรกรรายย่อยการส่งเสริมจะทำได้ค่อนข้างยากเพราะการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่มีต้นทุนสูง ผู้ที่มีทุน ประสบการณ์และมีความรู้เป็นอย่างดีเท่านั้นจึงจะเลี้ยงได้ดี แนวทางหนึ่งของการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกร คือ การร่วมตัวกันเป็น สหกรณ์ เพราะการทำงานแบบสหกรณ์ทำให้สมาชิกสหกรณ์สามารถลงทุนจากเงินเชื่อของ สหกรณ์และสามารถพัฒนาผู้และ

เข้าใจถึงการร่วมกันทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางในการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วม สอนให้คนรู้จักรับ ผิดชอบร่วมกัน เมื่อสหกรณ์มีปัญหาที่ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ช่วยเหลือกันและกัน ตลอดจน ใ้รู้ถึงคุณค่าผลประโยชน์ร่วมกันเป็นส่วนรวม จึงควรที่จะมีการแพร่ขยายให้ใช้ระบบสหกรณ์ขึ้น (สมคิด, 2540 : 1) กล่าวว่ ในเชิงทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การรวมกลุ่มกันดำเนินธุรกิจทำให้เกิดการ ประหยัดต่อขนาด ช่วยลดต้นทุนการผลิตได้ทางหนึ่ง การรวมกลุ่มยังทำให้เกิดอำนาจต่อรอง และทำให้การส่งเสริมแนะนำต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่รัฐ การติดต่อนัดหมายหรือดำเนินธุรกิจใด ๆ กับ บริษัทเอกชนมีความสะดวกมากขึ้น อาชีพเลี้ยงโคนมซึ่งเป็นอาชีพที่มีความละเอียดซับซ้อนทั้งใน ระดับการเลี้ยงซึ่งผู้เลี้ยงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจและเทคนิคการเลี้ยงสูงระดับหนึ่งจึงจะ สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพ นอกจากนี้ปัจจัยด้านการตลาดและนโยบายรัฐที่เกี่ยวกับการ เลี้ยงโคนมที่เอื้อต่อความสำเร็จต่ออาชีพนี้มีความสำคัญยิ่ง เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าการรวมกลุ่ม ของผู้เลี้ยงมีอำนาจต่อรองด้านการตลาดมากขึ้น หรือ แม้แต่การประกันการเลี้ยงภัยที่เกิดกับโคนม ก็สามารถกระทำได้ สามารถสนองตอบและผลักดันนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มอาชีพของตน ได้ดีขึ้น นอกจากนี้ในแง่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การรวมกลุ่มของผู้ประกอบอาชีพใน ลักษณะธุรกิจชุมชนทำให้มีการสะสมทุนขององค์การชุมชน เกิดกระบวนการเรียนรู้การจัดการ ธุรกิจ การมีส่วนร่วมในการวิจัยและการพัฒนาเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญของชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แต่สหกรณ์โคนมโดย ทั่วไปก็มิประสบความสำเร็จบ้าง สัมเหลวบ้าง (เบญจพรรณและคณะ, 2540 : 106) ได้ศึกษา เรื่องเศรษฐกิจ สังคม และระบบการผลิตของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในภาคเหนือ พบว่า กลุ่มผู้เลี้ยง โคนมและสหกรณ์ยังไม่มีความเข้มแข็งพอ สาเหตุหนึ่งเนื่องจากสมาชิกยังไม่เห็นถึงความสำคัญ และเข้าใจในการทำงานร่วมกันของกลุ่ม มองผลเพียงระยะสั้น ขาดความร่วมมือและไว้วางใจกัน และกัน ประกอบกับ สหกรณ์ส่วนใหญ่ยังขาดผู้นำที่มีความเข้มแข็ง และมีความสามารถในการ บริหารการจัดการ จนถึงปัจจุบันพบว่ามีสหกรณ์หลายแห่งที่ไม่สามารถปิดบัญชีได้มาหลายปี ซึ่ง ส่งผลกระทบกับการดำเนินงานและการขยายกิจการต่อไป แต่ในส่วนของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่ง ห้วยหม้อ จำกัด จัดเป็นสหกรณ์โคนมที่ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เป็นสหกรณ์ที่มีสถานที่ ตั้งและศูนย์รวมนมเป็นของตัวเอง มีสมาชิกทั้งหมด 210 ราย ส่งนํ้านมดิบให้กับสหกรณ์ 112 ราย มีจำนวนโคทั้งหมดมากกว่า 1,000 ตัว ปัจจุบันสามารถรวบรวมนํ้านมดิบจำนวนประมาณ 8.7 ตันต่อวัน เป็นสหกรณ์ที่ก่อตั้งขึ้นมาจากความต้องการของเกษตรกร เพื่อการส่งเสริมการเลี้ยง โคนมและเป็นแหล่งรับซื้อนํ้านมดิบของสมาชิกเกษตรกร การเลี้ยงโคนมทำให้คุณภาพชีวิต (quality of life) ของเกษตรกรดีขึ้น ละเลิกจากการทำอาชีพที่ผิดกฎหมาย คือ การตัดไม้ทำลาย ป่าอย่างแต่ก่อน และเนื่องจากกลุ่มเกษตรกรปลูกอ้อย ยาสูบ แล้วไม่ได้ผล ราคาตกต่ำ จึงเลี้ยง

โคนมเป็นอาชีพทดแทน การดำเนินงานของสหกรณ์ยังไม่มีการทำงานเป็นเอกสารไว้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้ที่มีความสนใจ ส่วนขนาดของสหกรณ์จัดเป็นสหกรณ์โคนมที่ใหญ่กว่าสหกรณ์โคนมแม่โจ้ จำกัด จึงทำให้ผู้วิจัยอยากติดตามปัจจัยการดำเนินงานที่ทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จ (พิชิตดวง, 2542 : จ) ได้ศึกษาเรื่องความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร จังหวัดเชียงราย ผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า สถานภาพการสมรส , ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม การใช้เครื่องรีดนม , ระดับความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคนม การรับข้อมูลข่าวสารด้านโคนม และการเปลี่ยนแปลงจำนวนแม่โคนมที่เพิ่มขึ้น (มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จนั้นมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม ส่งผลให้การจัดการ , การสุขภาพบาลดี จึงทำให้การดำเนินกิจการประสบความสำเร็จอย่างดียิ่ง)

ดังนั้นจึงควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในทางด้านการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด ขึ้น เพื่อสะดวกในการค้นคว้าและเป็นแนวทางในการพัฒนา โดยจะดูในส่วนที่ประสบความสำเร็จ ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จของ สหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าหากทราบปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จดังกล่าวแล้ว จะสามารถส่งเสริมการพัฒนาสหกรณ์โคนมให้บรรลุผลได้ ส่วนในด้านปัญหาและอุปสรรคก็สามารถนำมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข เพื่อทำให้เกิดความสำเร็จต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ตลอดจนแนวทางและวิธีการแก้ไข

ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ สหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด

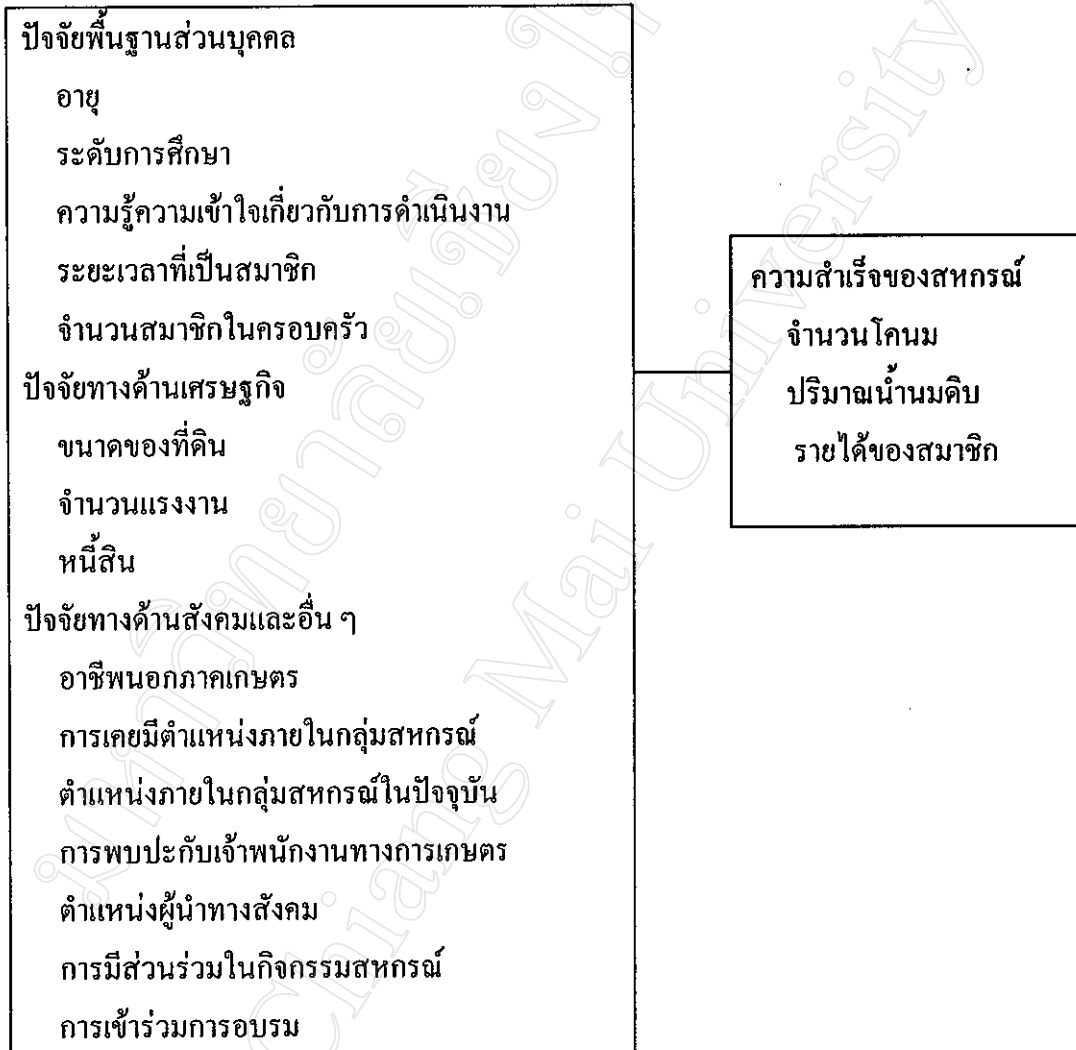
2. ทำให้ทราบถึงการดำเนินงานและปัญหาของสหกรณ์ และสามารถดัดแปลงปรับปรุงใช้ หากมีการจัดตั้งสหกรณ์ในสถานที่ใหม่ได้
3. สามารถนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงสหกรณ์ต่อไปได้
4. ผู้ที่สนใจและเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสหกรณ์โคนมสามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานนี้ไป ประกอบการศึกษาค้นคว้าต่อไปได้

สมมติฐาน

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าตึงห้วยหม้อ จำกัด

กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

นิยามศัพท์

ปัจจัย (Factor) หมายถึง ตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด

สหกรณ์โคนม จำกัด (Dairy Cooperative Limited) หมายถึง องค์กรที่ตั้งขึ้นเพื่อดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการด้านโคนมเพียงอย่างเดียว ซึ่งบุคคลมารวมเข้าด้วยความสมัครใจโดยยึดหลักความเสมอภาค เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจของคน

ขั้นตอนการดำเนินงาน (Procedure) หมายถึง การปฏิบัติงานของสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด ในด้านโคนมให้กับสมาชิกสหกรณ์

การจัดการสหกรณ์ (Cooperative Management) หมายถึง การปฏิบัติงานประจำวันที่เป็นอยู่ในโครงสร้างภายในองค์กรธุรกิจนั้น ๆ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายที่ฝ่ายบริหารกำหนดการจัดการถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงาน

ความสำเร็จ (Success) หมายถึง สหกรณ์ก้าวหน้า ด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจ การเงิน และการพัฒนาการส่งเสริมเกษตรกรเลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้น

สมาชิกสหกรณ์โคนม (Member of Dairy Cooperative) หมายถึง ผู้ที่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม มีการสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมโดยเสียค่าธรรมเนียม ค่าบำรุงสหกรณ์ ค่าหุ้นแรกเข้า มีการเลี้ยงโคนม มีโคนมเป็นของตัวเอง ส่งน้ำนมดิบให้กับสหกรณ์ และเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมบ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด เท่านั้น